

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XIV.

SOMBOR, 2011.

BROJ 1 (53)

PREREGISTRIRANO DRUŠTVO

29. prosinca 2010. g.

Godišnji koncert

Božićni koncert

UVODNIK

Poštovani čitatelji Miroljuba, ponovno smo zajedno. Predstaviti ću Vam ukratko što sve možete pronaći i o čemu možete čitati u novom broju koji je pred Vama.

Najvažniji događaj svakako je izvanredni Sabor na kojemu je usvojen novi Statut i pečat Društva, izabrano novo rukovodstvo te je vršen zapis članova Društva. Iskoristio bih priliku pozvati sve čitatelje koji se žele učlaniti da to i učine, a potrebne formulare mogu dobiti u našem Uredu. Ovo su zadatci Uprave Društva, a što je još sve radila Uprava možemo pročitati iz priloga u našem listu.

Naši su članovi tijekom protekle godine vrijedno radili. Njihov rad najbolje se mogao vidjeti na godišnjem koncertu kojega su održali. Imali smo lijep Božićni koncert i izložbu božićnjaka. Donosimo Vam i priloge o radu naših sekcija i nastupima koje su imali. Zatim priloge o aktivnostima udruga iz naše okoline, a s kojima dobro surađujemo.

U novom broju Miroljuba možete čitati i naše stalne rubrike: Dječju stranicu, Liječnički kutak, Šarenu stranicu, Priču naših pjesnika, i odnedavno i Duhovnu stranicu, Sportsku stranicu te rubrike: Proizvodi naših domaćina, Vjenčane slike naših starih.

Sve to i još ponešto možete pročitati u ovom broju našeg Miroljuba. Pročitajte i jednu pjesmu o prelu u Somboru.

A. F.

PRELO

I večeras ko' davno nekad
ko' da me iz sna bude
tamburica veseli zvuci
dopiru do moje duše.

Ti si ravnice utkana, u zvuke tamburice
bili salaši cvile ko' violina,
a begeš tužno odzvanja,
još samo tu i prela ima.

Sve dok je Sombora, bit će i prela,
igrat će se kolo i pisme pivati,
mladi će uživati, stari se sićati.

Sićat će se stari, srušenih salaša,
lipi običaja, svatova i snaša,
karuca i konja, rumenoga vina.
Lipog šlinga, svila, i dobrih komšija.

Naviru sićanja, tako biti mora,
ali bit će prela, sve dok je Sombora.
Volili smo naše srušene salaše,
oni su čuvali običaje naše.

Marija Feher

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje) – List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva "Vladimir Nazor", 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26. Tel. i fax.: 025/26-019; Tel.: 025/438-173. Uredništvo: Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista; Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika; Željka Zelić, lektor-korektor; Članovi uredništva: Zoran Čota, Pavla Matarić, Antun Kovač, ing. Mata Matarić, Monika Vekonj, Klara Šolaja-Karas, Zlatko Gorjanac, Šima Raić; Tehnički urednik i pijrelom teksta: Srđan Varo.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

E-mail: vnazor@sbb.rs

Naklada: 1000 primjeraka

SPOJ SUVREMENOG

„Izgleda da se polako vraćamo na onu razinu iz vremena za kojima mi stariji žalimo. Nadamo se da ćemo jednoga dana biti konkurentno kulturno umjetničko društvo na području Vojvodine kako smo i nekada bili, kada smo osvajali brojne medalje“, rekao je za naš list koreograf Šima Beretić nakon godišnjega koncerta.

Dvorana Hrvatskog doma u Somboru bila je prepuna gledatelja na godišnjem koncertu, odnosno sedamdeset i četvrtoj obljetnici HKUD-a „Vladimir Nazor.“ A što se moglo vidjeti na programu? Možda bi najkraća i najbolja rečenica nakon cjelokupnog sažetka bila – tradicijsko, suvremeno i moderno. Ne bismo pogriješili da kažemo i – raznovrsno, a ovomu bi bilo lijepo dodati i – mladost. To su odlike koje su krasile ovaj lijepo ugođen koncert i oduševile doista brojnu publiku koja je svaku točku nagradila burnim pljeskom.

Raznovrsni program

Godišnji koncert otvorio je sada već izvrsno uigrani voditeljski tandem Bojane Jozić i Dalibora Beretića i, dakako, tamburaši pjesmom „Kolo igra tamburica svira.“ Riječi pozdrava nazočnima je uputio predsjednik društva Mata Matarić i uručio zahvalnice, a čestitke i pozdrave je uputila i generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Ljerka Alajbeg. Folklorna sekcija izvela je splet bunjevačkih plesova u paru, dok su članovi literarne sekcije recitali svoje i pjesme drugih autora. Pjesmama „Tiho noći“ i „Kad te vidim na sokaku“ koje su izveli i na Festivalu starogradskih pjesama u Novoj Gradiški, predstavila se pjevačka sekcija. Nedavno je u ovom društvu osnovana i sekcija suvremene umjetnosti „Delirio“ koja okuplja ambiciozne mlade ljude. Oni su imali zapažen nastup na trećem Festivalu amaterskih kazališta u Slavanskom Brodu, gdje su odigrali predstavu „Bubašvaba.“ Na godišnjem koncertu pripremili su skeč

„Između kupusa i mržnje“ koji je dobro nasmijao publiku. Na scenu su opet izišli folklorasi sa spletom bunjevačkih plesova, a potom je Dalibor Beretić pjesmom „Croatio iz duše te ljubim“ uz pratnju tamburaša donio malo toplih melodija s juga Hrvatske. Usljedio je moderni ples i prave akrobacije koje su izveli mladi članovi aktivni u sekciji „Delirio.“ „Apartman“ je šaljivi igrokaz kojim je publiku nasmijala dramska sekcija. Smjenjivali su se recitatori, tamburaši, pjevači, dok su se na kraju programa igrana iz Posavine ponovno predstavili folklorasi. Sudionici koncerta zajedno su sa publikom na koncu otpjevali „Ne dirajte mi ravnica.“

Mladi ponovno djeluju u „Nazoru“

Na redovitom godišnjem saboru ovoga Društva održanom prije dvije godine, glavna tema rasprave bili su mladi, koji su, tada se tako činilo govornicima, potpuno nezainteresirani za ponude koje ovo Društvo daje. „Bez mladosti nema budućnosti“ mogao je biti zaključak sa tog sabora, ali poslije ovoga koncerta sve to pada u vodu. HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora ima svijetlu budućnost upravo zbog mladih, koji su po brojnosti i kvaliteti izvedbi bili pravo iznenađenje. Rezultat je to prije svega voditelja sekcija koji dobro znaju odraditi svoj posao. To su koreograf folklorne sekcije Šima Beretić, voditelj tamburaške sekcije Emil Antunić, voditeljica pjevačke sekcije - profesorica glazbenoga Tereza Zujic i svakako ambiciozna Lea Jevtić koja je osnutkom nove sekcije učinila pravu stvar, te dovela mnoge nove mlade članove.

„Duže sam vrijeme aktivna u dramskoj sekciji ovoga Društva, a paralelno s tim učila sam plesati hip-hop i upoznala mlade ljude koji plešu i pjevaju. Došli smo na ideju napraviti projekt koji bi se sastojao iz četiri sekcije: dramske, plesne, pjevačke i filmske. To je nešto za što ne dobivamo novac, ali i ne tražimo jer nas ispunjava raditi ono što volimo“, kaže Lea Jevtić.

I TRADICIJSKOG

Pozitivni pomak je napravljen i u tamburaškoj sekciji, a rezultat je to redovitih proba, kaže nam Emil Antunić.

„Prije dvije godine ponovno je počela aktivno raditi tamburaška sekcija, a do tada smo se okupljali samo uoči nastupa. Sada redovito pravimo probe i nadam se da se to i primijeti. Radimo višeglasje u sviranju i pjevanju, a pred nastup se još više angažiramo kako bismo doista pokazali kvalitetu.“

Šima Beretić, nekad poznat „nazorovac“ - folkloroš, sada je isto u folkloru, ali je zamijenio uloge. Više ne pleše, sada uči druge plesati i stručnjak je za dobre koreografije. Roditelji svoju djecu rado povjeravaju Šimi jer znaju da je on najbolji u ovom poslu.

„U Društvo sam se vratio prije godinu dana. Zaslugom bivšeg, a u prvom redu sadašnjega predsjednika, pa i našom zaslugom, mladi su se počeli okupljati u sve većem broju i došli smo do jedne brojke od 40 mladih aktivnih u folklornoj sekciji, a ako im pridodamo i veterane, dolazimo do brojke od 60 članova u folklornoj sekciji. Izgleda da se polako vraćamo na onu razinu iz vremena za kojima mi stariji žalimo. Nadamo se da ćemo jednoga dana biti konkurentno kulturno umjetničko društvo na području Vojvodine kako smo i nekada bili, kada smo osvajali brojne medalje“, nada se Šima Beretić koji nam otkriva kako će početi raditi nove plesove iz različitih krajeva, ali prije svega njevogovat će ono što je njihovo – bunjevačke plesove.

Zadovoljstvo na svim stranama

Profesorica glazbenog, Tereza Zujić, s pjevačima radi tek dva mjeseca, a vidljivi su i rezultati. Sve je više članova u pjevačkoj sekciji, a pjevanje je skladnije i dinamičnije. Probe su dva puta tjedno i redovite su. Ona ipak skromno kaže: „Dva mjeseca je doista kratko vrijeme da bi se nešto ozbiljnije moglo reći. Trudim se, a trude se i članovi zbora. Trenutačno radim na repertoaru koji će biti raznovrstan i nadam se da će biti dobro.“

Svoje zadovoljstvo nije krio ni predsjednik Mata Matarić. „Kada je publika zadovoljna i predsjednik je zadovoljan. Vidjeli ste puno mladog svijeta, mlade snage dolaze, a na nama starijima je da ih dobro organiziramo i podupremo u njihovim htijenjima kako bi doprinijeli razvoju društva“, ističe Matarić koji navodi i razloge odaziva ovako velikog broja mladih.

„Nastojali smo da i u samu upravu uđu mladi ljudi koji imaju novih ideja. Jedna od takvih je i naša Lea Jevtić koja je organizirala pedesetak mladih koji daju program u četiri odjela njene sekcije, a svakako je zaslužan i koreograf Šima Beretić svojim organiziranjem mladih folkloroš. Oni su mlade poticali, uhodali i uvježbali i oni nas predstavljaju na ovim veselim druženjima u Somboru, ali i u inozemstvu“, kaže Mata Matarić.

Ključna riječ koju možemo dodati sažetku s početka teksta je – zadovoljstvo. Zadovoljni su bili sudionici programa, organizatori, kao i brojna publika za koju je sve ovo s puno ljubavi priređeno.

Međusobna interakcija

Generalna konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici Ljerka Alajbeg, izrazila je zadovoljstvo što je nazočila ovom koncertu na ulasku HKUD-a „Vladimir Nazor“ u sedamdeset i petu obljetnicu.

„Ovo je staro hrvatsko društvo koje konstantno djeluje u raznim okolnostima. Unatoč svih problema „Nazor“ se održao zbog ljudi koji su htjeli održati ovo Društvo i zbog duha koji ovdje vlada i privlači mlade ljude, a isto tako i one starije koji daju poticaj mladima. Iz programa se vidjelo da se radi po sekcijama, neke su se revitalizirale, ali naročito me vesele ove sekcije mladih sa nekim novim sadržajima. Nije bitno da sadržaj bude samo etnički i da sadržaj bude samo očuvanje stare kulturne baštine, mladi trebaju nove sadržaje. Danas plešu moderne plesove, a sutra će zaplesati folklor. Oni posjećuju razna kulturno umjetnička društva u Hrvatskoj što mi je posebno drago, ali i primaju goste iz Hrvatske. Ta interakcija među jednima i drugima je nešto vrlo vrijedno. To znači da domovina prepoznaje svoje ljude, na neki način i njihove probleme ali i želje. Isto tako mi ovdje nismo zaboravili domovinu, uvijek joj se vraćamo i na taj način gradimo jednu lijepu budućnost.“

Zlatko Gorjanac

Božićni koncert 2010.

Jubilarna, 10. „Izložba kolača božićnjaka“, bila je ujedno i uvod u sada već tradicionalni Božićni koncert koji je održan 19. prosinca 2010., u Velikoj dvorani našega Društva.

Na izložbenom prostoru uz prikladnu dekoraciju, vrijedne ruke sudionika izložbe prezentirale su tradiciju pravljenja kolača božićnjaka. Kako je izbor najljepšega kolača bio skoro nemoguć jer je svaki od njih bio poseban na svoj način, i ove godine zahvalnicom za sudjelovanje bili su nagrađeni svi sudionici izložbe, njih petnaestero.

Zahvalnicom su također bili nagrađeni i sudionici Božićnoga koncerta te ženske i muške ekipe novogodišnjeg turnira u stolnom tenisu kao i Katica Šomođvarac koja je pjevačkoj sekciji Društva darovala sintisajzer.

Glavni urednik, gospodin Alojzije Firanj, predstavio je i najnoviji broj našega lista Miroljub koji je nakon programa bio podijeljen brojnoj publici.

Obrativši se nazočnima prigodnim govorom i čestitajući Božić na hrvatskom, mađarskom, njemačkom i srpskom jeziku, predsjednik Društva Mata Matarić je kiticom božićne pjesme „Veselje ti navješćujem“ otvorio „Božićni koncert“.

Da podijele radost iščekivanja Kristova rođenja, pozivu organizatora odazvale su se prikladnim programom župe Presvetoga Trojstva i sv. Križa, Karmelićanska crkva, Mađarska kasina, udruga Nijemaca St. Gerhard, a kao domaćin u programu je sudjelovao i pjevački zbor HKUD „Vladimir Nazor“.

Nakon programa, djeci i sudionicima programa podijeljeni su paketići, a za sve nazočne priređena je mala zakuska uz, naravno, kako običaj nalaže, medljanu rakiju.

Vesna Čuvarđić

Proštenje u Gospinom sokaku

Na dan ukazanja Gospe Lurdske, 11. veljače, svečano je proslavljeno proštenje u Gospinom sokaku u Somboru. Bio je to lijep dan za ovo doba godine, pa se ispred kipa Gospe Lurdske u 17 sati okupilo mnoštvo vjernika. Gospa i kapelica bile su ukrašene cvijećem i svijećama pa je tako izgledalo mnogo svečanije i ugodnije u predvečerje dana. Na čelu sa župnikom dr. Marinkom Stantićem, vjernici su izmolili litaniju i krunicu, a poslije molitve mogle su se uzeti lijepo sličice Gospe Lurdske, da bi potom svi krenuli u crkvu na svetu misu.

Misa je slavljena u kapelici župe Uzvišenja sv. Križa i s obzirom na to da nije velika, bila je puna a na svetoj misi lijepo i svečano.

Poslije svete mise nazočni su se družili u vjeronaučnoj dvorani uz skromnu okrjepu.

Antun Kovač

Nastup naših sekcija

Povodom Dana sv. Save i dana osnutka sekcije za kulturu, zabavu i rekreaciju, „Općinska organizacija invalida rada“ Sombor upriličila je 29. siječnja svečanost i zabavu u KTC-u Sombor. Osim općinske, manifestaciji su nazočile i sve organizacije invalida rada s područja Bačke.

Na poziv organizatora, članovi folklorne, pjevačke i tamburaške sekcije našega Društva, predstavili su se prigodnim programom. Članovi folklorne sekcije predstavili su se splotom bunjevačkih i plesova u parovima, dok su članovi pjevačke sekcije izveli nekoliko starogradskih pjesama. Obje sekcije pratio je tamburaški orkestar našega Društva.

Nastup je bio odlično prihvaćen te pozdravljen burnim pljeskom. Bila je to još jedna uspješna prezentacija stvaralačkog rada HKUD „Vladimir Nazor“ Sombor.

Joso Firanj

Pjevačka skupina dobila novu voditeljicu

Već nekoliko godina u našem Društvu radi obnovljena pjevačka sekcija, i skoro da nema niti jedne manifestacije a da na njoj ne sudjeluje i pjevačka sekcija. Počelo je vrlo skromno s tek nekoliko zaljubljenika u glazbu i pjesmu, a poslije svakoga nastupa broj članova zbora se uvećavao. Prema potrebi se širio i repertoar, tako da se osim tradicijskih i starogradskih pjesama pjevaju i duhovne pjesme. Sve češćim sudjelovanjem na manifestacijama, a i pozivima za samostalne nastupe, zaključeno je da bi bilo dobro angažirati stručnu osobu kako bi se dobilo na kvaliteti izvedbe pjesama. Od listopada 2010. godine, pjevački zbor djeluje pod upravom profesorice glazbe Terezije Zujić, koja volonterski održava probe dva puta tjedno.

Budući da se zbor već pripremao za neke nastupe i gostovanja, profesorica je nastavila započete projekte uz, naravno, ispravke i dotjerivanje postojećega programa te se već poslije prvoga nastupa primijetio napredak u izvedbi.

Kroz razgovor s gospođom Zujić, saznali smo da trenutačno radi na vježbanju višeglasnoga pjevanja te će se stoga probe najprije odvijati posebno po glasovima, a tek nakon toga i skupno. Postojeći repertoar će se usavršiti i proširiti novim, kako starogradskim tako i duhovnim pjesmama.

Posebna pozornost bit će usmjerena na tradicijske pjesme s naših prostora koje su pomalo pale u zaborav, a valjalo bi ih sačuvati za buduće naraštaje.

Svi članovi zbora vrlo su sretni i zadovoljni novom ravnateljicom koja iz ljubavi prema glazbi dva puta tjedno putuje iz Bezdana u Sombor. Želimo joj dobrodošlicu u naše Društvo i uspjeh u budućem radu.

Vesna Čuvarđić

Peti susret pjevačkih skupina »Na te mislim«

Pjevačka skupina »HKUD Vladimir Nazor« u Novoj Gradiški

Povodom Dana grada Nove Gradiške, hrvatska pjevačka skupina »Slavča« iz istoimenoga grada, održala je koncert na susretu pjevačkih skupina pod nazivom »Na te mislim«, u subotu 13. studenoga 2010. godine, u Domu kulture u Novoj Gradiški.

Pred oko devedeset posto ispunjenom dvoranom, a koja može primiti blizu tri stotine osoba, domaćin ovoga susreta, pjevačka skupina »Slavča«, otvorila je dvosatni koncert pjesmom »Na te mislim«. U nastavku programa nastupilo je KUD »Sklad« iz Đakova, spletom igara kao što su polka, mazurka, tramplan, smit, ziberšrit i lozica, kao i KUD »Drežnik« iz Drežnika sa svojih šest pjesama.

Četvrti po redu nastupio je HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, također sa šest pjesama, zatim KUD »Kralj Tomislav« iz Biograda koji su otpjevali šest pjesama, a u nastavku programa nastupilo je KUD »Zlatno klasje« iz Oprisavaca te klapa »Furešti« iz Karlovca (i jedni i drugi nastupili su s po šest pjesama).

Domaćini su apsolvirali koncert pjesmom »Oj, jesenske duge noći«, da bi se na kraju na pozornici pojavili svi sudionici zajedno otpjevavši pjesmu »Croatia iz duše te ljubim«.

Nastup HKUD-a »Vladimir Nazor« mogao bi biti odskočna daska za pjevačku skupinu,

za šire područje Hrvatske, s obzirom na to da je skupina dobila veliki pljesak i pohvale.

Bilo je lijepo nazočiti jednoj od rijetkih večeri gdje nije bilo folklora, koreografija i plesa u narodnim nošnjama, osim Đakovčana koji su u građanskim nošnjama igrali rijetko viđene igre za ovakve prilike.

Koncertu su nazočili: Ružica Vidaković, dožupanica Brodsko-posavske županije, Ljepša Rakas-Vujčić, zamjenica gradonačelnika Nove Gradiške, Željko Kolaković, zamjenik načelnika Rešetara, Milka Perković, predsjednica Općinskoga vijeća Rešetari, Ivan DeVilla, predsjednik KLD »Rešetari« i brojni drugi.

Nakon uspješno završenoga koncerta, sudionici i gosti su se družili uz pjesmu i skromnu okrjepu.

Antun Kovač

Rad dramske sekcije Društva

Dramska sekcija HKUD-a „Vladimir Nazor“ ostala je u svibnju 2010. godine bez pročelnika i redatelja. Iako bez voditelja, sekcija nastavlja s radom i sudjelovanjem na gostovanjima kako u našoj tako i u stranim državama.

Starija skupina dramske sekcije sudjelovala je na smotri amaterskih društava u Bajmoku. Također je gostovala u Retkocima u Republici Hrvatskoj.

Mlada skupina nastupila je na dvije smotre. Najprije na prvoj Međunarodnoj smotri amaterskih dramskih društava u našem Domu, s predstavom „Bubašvaba“, za koju je tekst napisala i režirala ju Lea Jevtić, koja je s najmlađim ansamblom izvela i za svoju ulogu dobila od stručnog žirija priznanje za najbolju žensku ulogu. Dramska skupina sudjelovala je i na trećem Festivalu amaterskih kazališta u Hrvatskoj, gdje je dobila specijalnu nagradu za najbolji originalni tekst.

Poslije manje pauze, u rujnu se sastaju obje sekcije te je za novog pročelnika izabran Zvonimir Lukač, a Lea Jevtić određena je za koordinatoricu dramske sekcije.

Za redateljicu starije skupine predložena je starija i iskusna Jelisaveta (Jolika) Raič, a u mlađoj kao i do sada Lea Jevtić.

Starija skupina radi nove tekstove i već je u režiji Jolike Raič nastupala za godišnjicu Društva i to skečom „Apartman“ koji je publika lijepo primila i dugim pljeskom pozdravila izvođače kao i redateljice. Starija skupina radi i na novoj predstavi koja bi publici trebala biti prikazana za mjesec dana.

Mlađa skupina je podijeljena na četiri podskupine i to na dramsku, plesnu, filmsku i pjevačku.

Dramska radi dva komada (jedan je komedija, a drugi drama), plesna priprema nove koreografije, filmska završava započeti film, a pjevačka uvježbava nove skladbe za buduće nastupe.

Sve u svemu, u obje sekcije radi se „punom parom“. U radu sekcija sudjeluje preko 30 članova, a nadamo se da će ih biti još.

Zvonimir Lukač

AKTIVNOSTI UPRAVE DRUŠTVA IZMEĐU DVA BROJA «MIROLJUBA»

Izvršni odbor se sastajao svake srijede, a Upravni odbor dva puta. Odluke su poredane kronološki:

01. Prihvaćen projekt «Delivio» koji obuhvaća dramu, ples, film i pjevanje. Zadužena: Lea Jevtić.
02. Prihvaćeno izvješće o Likovnoj koloniji «Colorit 2010.». Izvjestitelj: pročelnik János Raduka.
03. Odobreno gostovanje Likovne sekcije u Stanišiću. Zadužen: János Raduka.
04. Dvije ekipe stolnotenisača, prijavljene na natjecanje u Općinskoj ligi. Zadužen: pročelnik sportske sekcije, Pavle Matarić.
05. Prof. Tereza Zujć angažirana kao ravnateljica «Pjevačke sekcije».
06. Pokrenut Odjel šaha pri sportskoj sekciji. Zadužen: Pavle Matarić.
07. Gostovanje HNK Split s predstavom «Toma Niger o Marulu», glumac Ratko Glavina. Zadužen: pročelnik dramske sekcije, Zvonimir Lukač.
08. Postavljena ploča s natpisom «HRVATSKI DOM». Realizator: predsjednik Društva Mata Matarić. Donator: Gospodarsko društvo «Siglanj», Sombor.
09. Odobreno gostovanje pjevačke sekcije u Rešetarima.
10. Na sprovod gosp. Juliju Njikošu u Osijek išao predsjednik Mata Matarić.
11. Sastavljen aneks ugovora s domarkom. Ugovor ističe 28. svibnja 2011. Zadužen: Zoran Čota.
12. Formiranje Povjerenstva za popis imovine Društva. Zadužena: Ilona Hajnal, tehnička tajnica.
13. Odobreno gostovanje folkloru u Bačkom Bregu. Zadužen: Zvonimir Lukač.
14. Uz pomoć darovatelja, «Montmontaže» Zagreb i Sombor plina, ugrađeno je plinsko grijanje u malu i veliku dvoranu.
15. Odobren projekt «Maraton Ladja na Neretvi». Zadužen: Pavle Matarić.
16. Svi članovi sekcija dobili članske iskaznice.
17. Održana sjednica Upravnog odbora.
18. Održan izvanredni Sabor posvećen preregistraciji Društva.
19. Održani i konstituirani Upravni i Izvršni odbor.
20. Održan humanitarni koncert amaterskih društava Sombora za Kraljevo. Zadužen: Zvonimir Lukač.
21. Održan godišnji koncert svih sekcija, u povodu 74. obljetnice Društva. Zaduženi: svi pročelnici sekcija zajedno s Organizacijskim odborom u sastavu: Vesna Čuvarđić i Emil Antunić. Održana je također i izložba božićnih kolača.
22. Održan Božićni koncert uz sudjelovanje zborova iz somborskih župa i Karmela, Kasine i Udruge Nijemaca Gerhard.
23. Nastup pjevačkog zbora na Božićnom koncertu u Bačkom Bregu. Zadužena: Vesna Čuvarđić.
24. Rješenje o preregistraciji HKUDA-a Vladimir Nazor dobiveno 29. prosinca 2010.
25. Odobren nastup folklorne, tamburaške i pjevačke sekcije na priredbi Invalida rada Vojvodine. Zaduženi: Vesna Čuvarđić, Joso Firanj i Emil Antunić.
26. Određen datum «Velikog bunjevačko-šokačkog» prela. Zaduženi: dopredsjednik Stipan Pekanović, Vesna Čuvarđić, Aleksandar Sabo, Emil Antunić.
27. Sjednica Uredništva Miroljuba. Kooptiran novi član: Mata Matarić.
28. Odobrena kupnja pisača i skenera kao i mini glazbene linije. Zadužen: Aca Sabo.
29. Odobrena nabava alarma i video nadzora – sustava za zaštitu imovine Društva. Zadužen: Aca Sabo.
30. Ponuda za mini liniju Quardo od 11.100,00 dinara prihvaćena. Zadužena za plaćanje: Ilonka Hajnal.

NOVA SLUŽBENICA U DRUŠTVU

Sve informacije o aktivnostima o Društvu možete dobiti u našim poslovnim prostorima od tehničke tajnice Ilonke Hajnal. Ured možete posjetiti u uredovno vrijeme od ponedjeljka do četvrtka od 17 do 21 sat. Broj telefona, kao i broj faksa je 025/26-019. Mail adresa je: vnazor@sbb.rs. Dodajmo ovoj vijesti da je naš Ured opremljen i novim pisačem, skenerom i fotokopir-uređajem.

Preregistracija Društva

Na temelju odredba Zakona o udrugama Republike Srbije, koji je stupio na snagu 22. srpnja 2009. godine, rok za preregistraciju Društva istekao je 22. travnja 2010. godine.

Nakon šestomjesečnih priprema, usklađivanja našega Statuta kao temeljnog akta u djelovanju Društva, pristupilo se njegovu usvajanju. Izvršni odbor je nakon detaljnog analiziranja Nacrta novoga Statuta, isti predao na odlučivanje Upravnom odboru koji je svoj prijedlog dao na usvajanje Saboru.

Izvanredni Sabor Društva održan je 5. prosinca 2010. godine. Saborom je predsjedavao János Raduka, uz nazočnost 58 članova koji su prethodno potpisali izjavu o članstvu u preregistriranom Društvu.

Nakon uvodnoga izlaganja predsjednika Društva Mate Matarića, rasprave Jánosa Raduke i Klare Šolaje Karas, koja je obrazložila potrebu usvajanja novoga Statuta, pristupilo se glasovanju. Novi Statut jednoglasno je usvojen.

Predsjednik Kandidacijskoga povjerenstva, Aleksandar Sabo, predložio je nove-stare članove Upravnoga odbora, s jednom izmjenom, da se umjesto pokojnoga Zdenka Bakića izabere novi član. Predložen je Antun Borovac, umirovljenik iz Sombora i Bojan Jozić, poljoprivredni tehničar iz Sombora. Za novoga člana Upravnoga odbora većinom glasova izabran je Antun Borovac, a jednoglasno je izabran i novi Upravni odbor od 30 članova. Nakon toga izabran je novi Nadzorni odbor od 6 članova na čijem čelu je Marija Maširević, dipl. ekonomistkinja. Time je izvanredni Sabor završio rad.

Upravni odbor je na prijedlog Kandidacijskoga povjerenstva izabrao Izvršni odbor u kojega su ušli svi raniji članovi Odbora.

Izvršni odbor je održao svoju Konstituirajuću sjednicu na kojoj je izabrao: za predsjednika Izvršnoga odbora i Društva, ing. Matu Matarića, za dopredsjednika Stipana Pekanovoća, za tajnicu Klaru Šolaja Karas, za rizničara Jánosa Raduku, za domaćina Aleksandra Saboa, dok su za članove izabrani: Emil Antunić, Vesna Čuvardić, Zvonimir Lukač i Pavle Matarić.

Statut je potom poslan Agenciji za gospodarske registre u Beograd. Agencija nam je naložila usklađivanje pečata Društva sa Zakonom, što smo odmah i učinili. «Rješenje o preregistraciji Društva» dobili smo 29. prosinca 2010., što nas veseli jer u suprotnom ne bismo imali status pravne osobe i nesmetani rad, a uslijedilo bi potom i brisanje iz Registra udruga. Time ne bismo mogli zadržati imovinu koja bi prešla u vlasništvo Srbije. Otvorena nam je mogućnost apliciranja (sudjelovanja) na natjecanjima svih razina vlasti u Republici Srbiji, a osobito na međunarodnim natjecanjima.

Novi Statut priredili su dipl. pravnik Zoran Čota, dipl. ecc. Klara Šolaja Karas i ing. Mata Matarić.

U tijeku je upis članova u popis aktivnih članova, bez obzira jesu li ranije bili članovi i imaju li stare iskaznice.

Uz zahvalu svima koji su sudjelovali na bilo koji način u preregistraciji HKUD-a „Vladimir Nador“ Sombor, novoj Upravi poželimo uspješni rad, a svim članovima zadovoljstvo druženja i rada u Društvu.

ing. Mata Matarić

Obilježen Dan osnutka HNV-a

Dan osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća, jednog od četiriju blagdana hrvatske zajednice u Republici Srbiji, obilježen je 15. prosinca. Toga je dana 2002. godine održana Elektorska skupština u Vijećnici gradske kuće u Subotici na kojoj je izabran prvi saziv od 35 vijećnika HNV-a, krovna tijela hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji. Na svečanosti u sjedištu HNV-a u Subotici u Preradovićevoj 13, predstavljene su nove, redizajnirane internetske stranice Vijeća (www.hnv.org.rs) o kojima su govorili administrator Zlatko Čović, predsjednik Odbora za informiranje Siniša Jurić i predsjednik HNV-a Slaven Bačić. Nove stranice vizualno se ne razlikuju puno od prijašnjih, ali sadržajno ima razlika, od mogućnosti da se prate redovito ažurirane vijesti o događanjima u Vijeću pa do najava događanja. Otvorenost i transparentnost rada HNV-a je veoma značajna i ona se očituje i putem internetskih stranica. Stranica još nije kompletna, planira se postavljanje multimedijalnih sadržaja. Stranice pripadnicima zajednice kao i svim zainteresiranim omogućuju praćenje rada Vijeća, a mogu se pronaći veoma korisne informacije o hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji na (www.hnv.org.rs).

Održana 5. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Peta redovita sjednica HNV-a održana je 17. prosinca 2010. godine u Subotici. U nazočnosti 24 vijećnika raspravljano je o 14 točaka dnevnoga reda. Nastavljen je izbor Odbora, tako što su imenovani članovi Odbora za promicanje gospodarske suradnje, za sport te za formiranje posebnog popisa birača. Donesena je odluka o institucijama od značaja u Srijemskoj Mitrovici, a kako je zaključeno, prijedlozi o značajnim institucijama bit će sačinjeni i u ostalim gradovima u kojima Hrvati žive u znatnijem broju. Donesena je odluka o imenovanju trećega člana međuvladina Mješovitoga odbora (MMO) za praćenje provedbe Sporazuma o zaštiti prava hrvatske nacionalne manjine između Republike Hrvatske i Republike Srbije. Uz dosadašnje članove, predsjednika DSHV-a Petra Kuntića i predsjednika HNV-a Slavena Bačića, imenovan je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov. Donesene su i odluke o imenovanjima za članove Vijeća za međunacionalne odnose u Staroj Pazovi, Subotici, Bačkoj Palanci, Baču i Bečeju. Prijedlog financijskoga plana za 2011. godinu podnio je predsjednik IO HNV-a, Darko Sarić Lukendić. Prihodovna strana financijskoga plana utvrđena je na razini 2010. godine u ukupnom iznosu od oko 14 milijuna dinara (od toga republičko Ministarstvo za ljudska i manjinska prava 10,6 milijuna dinara i Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne zajednice 3,4 milijuna dinara). Rashodna strana financijskoga plana sastavljena je prema napatku republičkog Ministarstva za ljudska i manjinska prava tako da ukupni troškovi funkcioniranja HNV-a, uključujući režijske troškove, plaće uposlenika i paušalne nadoknade članovima Izvršnog odbora iznose oko 32 posto, a preostala sredstva bit će raspodijeljena na programske aktivnosti. Po izvršenim raspravama i pojašnjenjima, proračun HNV-a za 2011. godinu jednoglasno je usvojen.

HNV izradio Nastavni program za predmet Materinji jezik i književnost

Hrvatsko nacionalno vijeće izradilo je na zahtjev Pedagoškog zavoda Vojvodine, program za predmet Materinji jezik i književnost za prve razrede gimnazije i srednje strukovne škole (trogodišnje i četverogodišnje). Prema priopćenju iz HNV-a, Povjerenstvo u sastavu: prof. Katarina Čeliković, prof. Tomislav Žigmanov i prof. Ljubica Vuković-Dulić, izradio je nastavni program za gore navedene razrede prema dobivenoj formi. Važno je istaknuti kako su u nastavni program uneseni i sadržaji i iz zavičajne hrvatske književnosti iz Vojvodine.

U izradi programa pomoć su pružile i profesorice hrvatskoga jezika, a veliku potporu članovi Povjerenstva dobili su od Agencije za odgoj i obrazovanje iz Splita. Nastavni programi poslani su u elektroničkoj formi s prijevodom na srpski jezik u Pedagoški zavod Vojvodine u propisanom roku.

Marinski bal u Lemešu

Po osmi put HBKUD „Lemeš“ iz Svetozar Miletića organizirao je preljsku manifestaciju Marinski bal. Tradicija prela u Lemešu datira s kraja XIX. stoljeća. Tada su to bila skromna okupljanja rodbine po salašima. Žene su štrikale i šlingale, a muški dio se kartao. Ni pjesma ne bi izostala, a ako bi se gdje našla i tamburica rado bi se i zaplesalo. Početkom XX. stoljeća prela se sele u bircuze tj. kavane, pa dobivaju komercijalno obilježje.

Unatoč tomu, sve se odvija po strogim društvenim pravilima. Dolaskom socijalizma, organiziranje ovoga okupljanja preuzima Konjička udruga „Vojvodina“ u kojoj su većina članova Hrvati-Bunjevci koji uspješno čuvaju od zaborava ovaj običaj. Ukidanjem ove udruge i dolaskom demokracije, HBKUD „LEMES“ preuzima organiziranje Marinskoga bala.

Tradicija je sada upakirana u moderno ruho. Na prela se ne ide u saonicama koje vuku konji, a brič i svilu je zamijenio Dior i Armani. No, sjećanje na stara vremena ostaju.

Kao i obično, prva subota po Svijećnici rezervirana je za prelo. U Domu kulture 5. veljače okupilo se oko 120 uzvanika. Goste su dočekali aktivni bandaš Mario Brkić i bandašica Bernanda Jurić odjeveni u bunjevačku nošnju. Domaćini su priredili kratki kulturno umjetnički program. Program je vodila tajnica Tamara Brkić, a bal je otvorio novi predsjedavajući Udruge, Marko Vilić. Tom je prilikom pozdravio goste iz Sombora, Čonoplje, Stanišića, Kupusine, Alekse Šantića,

Bajmoka, Male Bosne i naravno domaćine, Lemešane. U uvodnom govoru pozdravio je i dopredsjednika HNV-a Matu Matarića i predsjednika Mjesne zajednice Aleksandra Vidakovića. Istaknuo je važnost ovakvih skupova jer oni jačaju identitet i daju snagu za očuvanje tradicije. Zahvalio je darovateljima i svima koji su zdušno radili kako bi ta večer protekla u što ljepšem ozračju i u dobrom raspoloženju. Pročitana je pjesma Stipana Bašića „Pozdrav prelu“. Nakon toga nastupila je folklorna skupina KPD „Jedinstvo – egyseg“ iz Bajmoka koja se predstavila bunjevačkim plesovima. Koreografiju potpisuje Andrija Bašić Palković. Po starom običaju bal je počeo kolom koje je poveo predsjednik s folklorašima i gostima. Za večeru je služen čuveni Lemeški paprikaš koji su kuhali vrsni kuhari. Da bi raspoloženje bilo što bolje, pobrinuo se tamburaški orkestar „Boemi“ iz Subotice, pod stručnim rukovodstvom Danijela Horvatskog. U plesu srca najbolji su bili Marina Loboda i Tadija Đurković. Plesom i pjesmom potrošilo se puno energije pa su je gosti nadoknadili fancima na „pantljiku“. Tombola je donijela kratki predah, a sreća je bila naklonjena Svetozaru Buloviću iz Stanišića. Glavna nagrada je bio usisavač na vodu. Bal je uz ples i pjesmu završen u ranim jutarnjim satima. Ova je večer bila predah od sive svakidašnjice. Nadajmo se da će se Marinski bal održati i dogodine.

Lucija Tošaki

Divanim šokački

U srcu adventa, 17. prosinca 2010., KUDH „Bodrog“ održao je peti put za redom večer pod nazivom „Divanim šokački“.

U prepunoj dvorani Doma kulture, osim članova „Bodroga“ večeri su nazočili ravnatelj Osnovne škole M. Mrgić s učiteljicama koje vode razred na hrvatskom jeziku s elementima nacionalne kulture. Ove godine učenici su pozvani pisati na šokačkoj ikavici, a najboljima su dijeljene i nagrade. Članovi dječjega folklora recitirali su pjesmice lokalnih pjesnika koje je primila Marija Kaplar.

Članice pjevačke skupine su pjevale „Ova šljiva bjelica ala piva šokica“, „Zvizdice Danice“, Željko Šeremešić je pročitao nekoliko novijih pjesama na čistoj šokačkoj ikavici i oduševio stariji svijet. Bilo je i glume, „Dvi gluve bake“ šokački su nasmijale publiku.

Ponosni smo na svoje riči, čuvat ćemo ih, dok nas ima.

Marija Turkalj

Pozdravni govor predsjednice KUDH „Bodrog“, Marije Turkalj

„Bez jezika nema identiteta – čuvajte svoj jezik, voljite ga, divanite ga kad god možete, čuvajte svoje riči, tako su čiste ko divojka nakitita prvu nedilju, tako su mile ko baka kad tepa unuki, mekane ko krilo majkino, lipe ko Bačka – pismom opivana, lipa moja šokadijo, suzom oplakana. Mi tu živimo, od uvik, tu je rođen dida moj, koji je divanijo i voljio tu lipu rič Šokačku, i kad je bio zdravo bisan i kad je pivo.

Mi divanimo lokalnim jezikom, ako ga nikad ne divanimo izgubićemo ga. Zato drage mame, bake, strine, divanite sa dicom da se ne zaboravi. Mi smo mali narod al nas moru čuti, bez obzira što ga nema u knjigama. Draga dico pišite na Šokačkom – ikavicu tako lipu. Tradicija i riči se ne diraju – one se čuvaju.“

SNIG U MOJMU SELU

*Snig u mojmu selu pada bili
kod bake idu njeni unuci mili
i uz put anđele prave.*

*Kerovi i mačke sakriti u šupama
a ježevi i krtice u svojim rupama
ljudi napolj izlazu baš ako moru
jer nebi da se razbolu.*

*Ako se razbolu moraće, sidit na kaučima
i televiziju gledat, pa će nam
stalno zapovidat.*

Prva nagrada – Iva Kovač, II. razred Osnovne škole B. Monoštor

Božićni koncert u Bačkom Bregu

U organizaciji župe sv. Mihovila i HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkoga Brega, 22. prosinca prošle godine održan je u crkvi sv. Mihovila u Bačkom Bregu treći Božićni koncert.

U prepunoj crkvi među gostima su bili Mata Matarić, član Gradskoga vijeća grada Sombora i potpredsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, koji se i obratio nazočnima te Tatjana Tubić, predsjednica Vijeća mjesne zajednice.

U ime organizatora koncert je otvorio vlč. Davor Kovačević, župnik crkve sv. Mihovila, a prvi su nastupili najmlađi sudionici koncerta – djeca, članovi HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević«, s pjesmom koju su spremili za svoga maloga Kralja.

Nakon djece, nastupili su članovi pjevačke sekcije HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora s tri pjesme, pod vodstvom prof. Tereze Zujic.

Poslije Somboraca nastupilo je KUD »Seljačka sloga« iz Gradišta iz Republike Hrvatske, sa svojim repertoarom. Sljedeći nastup imali su izvrsni gosti iz Bezdana, ženski trio, među kojima je bila i nastavnica glazbenoga, a koji su svoj repertoar otpjevali na više jezika. Nakon »susjedstva«, publici su se predstavili stariji članovi HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« sa svojim pjesmama. Redoviti gosti Božićnoga koncerta su i »Iuventus cantat« koji su otpjevali svoj repertoar i izmamili veliki pljesak publike. Pretposljednje je nastupilo Mađarsko pjevačko društvo iz Batine u Republici Hrvatskoj. Koncert su zatvorili mladi članovi društva domaćina. Ovim, trećim po redu Božićnim koncertom, Berežani su nam poželjeli da primimo Isusa u svoja srca u svetoj hostiji, da Ga poneseimo svojim obiteljima, bližnjima i prijateljima.

Antun Kovač

Treće tradicionalno prelo župe sv. Križa

Treće tradicionalno prelo u organizaciji župe sv. Križa, održano je 22. siječnja u zgradi Njemačkog saveza »Sveti Gerhard«. U nazočnosti preko stotinu gostiju, među kojima su bili i nama dragi gosti iz Subotice, prelo je otvorio župnik dr. Marinko Stantić.

Švedski stol kojega su gosti popunili hranom i pićem, bio je postavljen u hodniku, a u Velikoj dvorani su bili gosti koje je zabavljao poznati tamburaški sastav »Ravnica« iz Subotice, tamburaški sastav mlađih tamburaša »Zlatne strune« iz Subotice, te pobjednica subotičkog »Festivala bunjevački pjesama«, Marija Jaramazović.

U međuvremenu, čuli smo jednu tešku, dirljivu ali i poučnu priču bivšeg ovisnika, Igora Tóth Horgosija, kroz kakvu je Golgotu prošao. Priča je ipak završila sretnim krajem budući da je Igor sada voditelj te skupine.

Glazba je bila izvrsna i raznovrsna, počevši od pjesama s Hosanafesta, festivalskih bunjevačkih pjesama pa sve do najpoznatijih hitova aktualnih hrvatskih izvođača.

Bilo je, naravno, i biranje najlipče prelje, te je desetak lijepih žena, djevojaka i curica prošetalo dvoranom, a nagradu je odnijela devetogodišnjakinja Viktorija Mesaroš.

Uz sve poštovanje nazočnih, župnik Marinko je doista zabavan, interesantan, društven i veseo te s njim nikad nije dosadno. Tako je i ova večer brzo i lijepo prošla, a prošla je i ponoć kada se društvo razišlo. Tko nije bio na ovom prelu slobodno se može pokajati, rekao je sutradan župnik Marinko.

Antun Kovač

Svako godišnje doba ima svoje čari, a na nama je otkriti ih i uživati u njima. Zima nam je donijela snježne pahulje, grudanje, sanjkanje, darove pod borom ali i smrznute nosiće. Sad kad su blagdani iza nas, ponovno smo u školi, radosno iščekujemo snijeg i zimske čarolije.

Zimsko jutro

Kada sam se probudila, pogledala sam kroz prozor i vidjela da je pao prvi snijeg. Toga jutra nebo je bilo plavo kao more i na njemu su bili bijeli oblaci iz kojih su padale kristalne pahulje prvoga snijega. Na ogoljele grane pao je meki bijeli prekrivač i drveće je izgledalo kao da spava. Borovi i jelke su dobili bijele kape i šalove. Opalo lišće je spavalo svoj duboki zimski san pod teškim ledenim pokrivačem. Na tlu se vidjela samo besprijeekorna bjelina koju su na nekim mjestima narušili tragovi ljudskih stopa. Prošetala sam i vidjela da voda u kanalu više ne žubori svoju veselu pjesmu. Sada izgleda kao veliko zrcalo u kojemu se ogledaju oblaci. Izgleda kao da sve spava, nema ni ptica ni ljudi. Bila je mrtva tišina koju je ponekad narušio djetlić koji se usudio izići van i vidjeti snijeg. Ledenice na krovu blještale su kao kristali.

Zima je stigla i donijela puno zabave i ljepote. Zima je najljepše godišnje doba i zato je svi vole.

Emina Firanj

Minčin uskrсни zec

Šokačka mala dica u Bačkom Monoštoru, do svoje pete godine zdravo viruju da im to zec donese poklon na Uskrs ujutru. Od pete do sedme godine študiraju jel to istina ili nije, a onda se razočaru kad saznaju pravu istinu.

Te noći između Velike subote i Uskrsa, mali Minca (Marin) dugo nije mogao zaspati, jel su mu dada i mama rekli da sutra na Uskrs ujutro mora zdravo uranit, pa će vidit zeca kako mu meće poklon u gnjizdo u šupi koja se nalazila sasvim natrag u zadnjem dvoru. Bilo je oko jedan sat posli ponoći kad je konačno zaspao.

Sutradan, na sam Uskrs ujutro, malog petogodišnjeg Mincu iz slatkog sna probudi nikaka vika iznapolja. To ga je njegov dada Joza dozivo ričima: „Minco, ajde brzo paš vidit zeca.“ Minca svaj uzbudit skoči sa kreveta, na brzinu navuče pantalone i duciku, žurno krene napolje, u žurbi se zabatrga, poteplje se na kućni prag i spadne. „Ajde bržje, otiće zec pa ga nećeš vidit“ požurivo ga dada i već su obadvoj žurili u zadnji dvor prema šupi, samo da Minca što prija uzgleda zeca. Kad su došli sasvim blizu šupe Minčin dada ojidito uzvikne „Av, već je nesto. Eto vidiš kasi šuntrav pa si se potepo. Da nisi spo, sad bi lipo vidio zeca. Nego, ajde da vidimo šta ti je dono“. Minca je bio zdravo sričan kad je vidio šta mu je zec sve dono: veliku šarenu loptu, kilu lemuna, čokoladu sa rižom i jedan revolver. Minca je, dakle bio zdravo sričan, a tu njegovu sriću je kvarilo jedino to što nije vidio zeca. Bio je bisan na samog sebe zbog šuntavosti, pa je odlučio da će na godinu na Uskrs bolje pazit da mu zec opet ne pobigne.

Ivan Pašić, B. Monoštor

Šumska magija

*Ne bih mogla znati
šta mi se dešava,
kad šuma propupa
i miriši trava.*

*Tad u srcu mome
melodija bruji,
u duši treperi
divan život struji.*

*Otkriju se tada
neki čudni puti,
u moru kolora
mali cvitak žuti.*

*Ljubičaste sene
raspredaju priče,
dok tica cvrkuće
jedan jelen riče.*

*Na treptavoj vodi
šuma se ogleda,
suvo granje štrči
bez nekoga reda.*

*Granje kao harfa
kroz njegov vitar puše,
melodija šeće
od srca do duše.*

Cecilija Miler

NA PRELU S BOGOM

Dragi Miroljupci, na pragu smo svetoga Korizmenog vremena. Vremena kad sjedamo na „Prelo“ s Bogom. Da pred njegovim licem promislimo i s njim „prodivanimo“ o svemu što se „dogodilo s nami“. Predamnom je „DUHOVNA MANNA“ iliti KNJIGA OD BOGOLJUBNI MOLITVICA I PISAMA sedmi put izdana u Subotici 1874. godine.“ Dakle, prije 137 godina. Knjiga upućena našem čovjeku ovih strana na čitanje, promišljanje, molitvu i „pismu“. Zastao sam nad „Trećom pismom žalostnicom“. To je prijevod Tužaljki 5,1-11.

Tužaljke „Pisme žalostnice“ koje su se pripisivale proroku Jeremiji; razmišljanje su i plač nad razorenim Jeruzalemom i njegovima žiteljima nakon što je babilonski kralj Nabukonodozor opustošio Sveti grad, ponos Izraela. „Pisme žalostnice“ zpočinju ovim riječima: „Kako sidi sama, varoš puna puka, učini se, kano udova. Gospoja narodah, poglavica zdravih učini se, pod haraćem. Cvileć cvili u noći u suze njene na čeljustima njenim; nije koji bi ju razgovorio od svih drugih njenih: svi prijatelji njeni pohuliše ju i učiniše se njoj neprijatelji.“ (Tuž 5,1-2)

Tako su to čitali davno naši stari pradjedovi. Bilo je onih koji su im napisali Knjigu Bogoljubnu, i htjeli da im bude „Duhovna Manna“, to jest Duhovna hrana s neba. Idanas ti stihovi pozivaju na promišljanje našega duhovnoga stanja pred Bogom. Teško je naći tu knjigu iz devetnaestog stoljeća, ali postoji Sveto pismo. Postoje drugi molitvenici. Treba sjesti na „prelo“ s Bogom. Čitati i u svjetlu njegove riječi razmišljati o onome što nas je zateklo danas. Spoznati što nam se dogodilo. Na što smo spali. Kuda ode naša baština. Naša dobra i naše blago moramo kupovati i novcem, plaćati. Tuđincima smo se predali i sluge smo na svojim imanjima. Kud su nam otišli mladići i što je s našim djevojkama?

Korizma je vrijeme da o tome pred Bogom razmišljamo. Pa i u suzama. Neće biti mudro ovo ostaviti po strani i nastaviti kao da je sve u redu. Svoju smo „rič“ zaboravili. Pa i stidimo je se. Naše su „pisme“ otišle u povijest. Srca smo svoja otvorili neprijatelju i svoje duše prodali strancima. Udaljili smo se od svoga Boga. Mnogi u nepovrat. Božju smo pomoć otklonili a prihvatili ruku zla. Vjeru svoju ostavili. Dobro smo proglasili zlom, a zlo dobrim. I sada sjedimo na tim razvalinama, kao rasplakani Židovi nad Jezuzalemom. Što nam preostaje nego upraviti molitvu Bogu i reći: „Pogledaj i obazri se na pogrdu našu!“

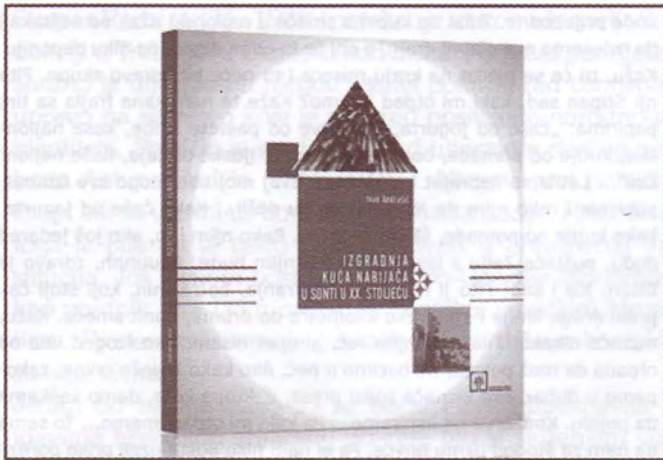
Dragi Miroljupci, pozivam sebe i vas da u ovoj svetoj četrdesetici uzmemo u ruke Pismo koje nam je napisao sam Bog, to jest Bibliju. Da čitamo, razmišljamo o onome što nam govori Gospodin. Trudimo se uočiti ono što nam želi naš Stvoritelj, što nam nudi i na što nas poziva. „Predimo“ na tom „prelu“ pređu svojih misli, odluka i molitava i tiho, ali vjernički recimo: „Vjernički stvore, obrati se Gospodinu Bogu svome.“

MIROLJUB vas obavještava o mnogočemu iz naše stvarnosti, sadašnjosti. Ovim člankom ja vas želim obavijestiti, štoviše, navijestiti vam da vas Bog voli i da vas čeka. Želi on s vama sjesti, pa kao dobri Otac i na koljena vas uzeti, kako bi vam srca ispunio svojom ljubavlju. Nemate vi ovih starih knjiga, ali imate računala. Potražite na njima Boga i njegovu Riječ. I računalo je njegov stvor. Nađite i knjigu Tužaljki. Čitajte. Promišljajte. Pronađite svoje mjesto i krenite naprijed. Stari su prije 150 godina putem knjige primili hranu s neba „duhovnu mannu“, a nama je danas dao računalo. I u njemu se krije Bog i njegova Riječ. Pronađite. Čitajte. Razmišljajte i obiteljski razgovarajte. Činite „duhovno obiteljsko prelo“ i osjetit ćete da ima Božjega svjetla i nad ovim našim razvalinama i zahvaljujući tome gradit ćemo budućnost. Nebo na zemlji. Dragi Miroljupci, blagoslovljena vam Korizma.

br. Vjenceslav Mihetec ocd

*Spomeni se Gospodine, što se dogodilo s nami;
pogledaj i obazri se na pogrdu našu.
Baština se naša obrati tuđim:
kuće naše k inostranim.
Sirote se učinismo
brez otca matere naše kao udove.
Vodu našu za novce pismo,
država naša za cinu dobivasmu.
Zatiljku svome pritišimo se,
umornim ne davaše se pokoj.
Egiptu dadosmo ruku i Asircima,
da bi se zasitili kruha.
Otcu naši sagrišiše, i ne ima njih;
a mi krivice njihove nosimo.
Sluge gospodovaše nami,
nebiše koji bi odkupio iz ruke njihove.
Dušama našim donisismo nami kruha
od lica mača pustinji.
Koža je naša kao peč opaljena,
od loca oluja gladi.
Žene u Sionu poniziše
i divice u varošima Jude.
Jeruzalema, Jeruzaleme,
obradi se Gospodinu, Bogu tvomu!*

Prošlost Sonte sačuvana u knjizi

SONTA - Premijerna promocija eseja „Gradnja kuća nabijača u Sonti u XX. stoljeću“ autora Ivana Andrašića, održana je 18. veljače u Velikoj dvorani Doma kulture u Sonti. Knjiga je tiskana krajem siječnja u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Pred osamdesetak štovatelja pisane riječi, o životu i radu autora govorio je moderator promocije prof. Zvonko Tadijan, a o samoj knjizi, s posebnim osvrtom na značaj pionirskoga rada Andrašića na području povijesti etnologije na ovim prostorima i o njegovoj knjizi, govorili su ravnatelj Zavoda prof. Tomislav Žigmanov, zastupnik u Skupštini AP Vojvodine Dujo Runje i autor 18 knjiga s područja povijesti etnologije Ivan Ćosić Bukvin iz Vrbanje u Republici Hrvatskoj. Andrašić je dopisnik i član Uredništva Informativno-političkog tjednika Hrvatska riječ od njegova osnutka, stalni je suradnik Katoličkog mjesečnika Zvonk, apatinskog općinskog glasila Novi glas komune, a povremeno piše i u Miroljubu. Nekoliko godina bio je i dopisnik novosadskog Dnevnika. Njegove omiljene teme vezane su uz tradicijsku kulturu šokačkih Hrvata u Podunavlju. Poeziju piše od gimnazijskih dana, a komedije na pučke motive i satirične pripovijetke na izvornoj šokačkoj ikavici u posljednjoj dekadi. Poezija i drame, najčešće pisane na jednom od najstarijih neknjiževnih narječja hrvatskog jezika, šokačkoj ikavici stare akcentuacije, objavljivane su mu u više zbornika i časopisa. Voditelj je dramske i istaknuti član literarne sekcije Kulturno prosvjetne zajednice Hrvata „Šokadija“ iz Sonte. Urevijalnom

dijelu programa, kojega su pripremili članovi pjevačke skupine, tamburaškoga sastava te dramske i recitatorske sekcije „Šokadije“, predstavljen je književni opus svestranog Andrašića. Fragmente iz njegove posljednje drame, napisane prošle godine, „Bač-Iva nije zno plivat“, predstavili su glumci dramskog odjela Mata Zec, Agata Rižanji, Maja Andrašić, Ljiljana Tadijan, Viktor Feher i tamburaši prof. Zvonko Tadijan, Stipan Lukić, Ivan Vidaković i Luka Tadijan. Pjesme „Pivam ti i drečim“ i „Šokačka mamo“ recitirala je Sanja Andrašić, a dio satirične pripovijetke „Ala svi glumimo“ pročitao je moderator Tadijan. Na koncu, nazočnima se obratio i sam autor, govoreći o problemima prigodom prikupljanja građe za knjigu, a umjesto klasične, bezlične zahvale svima, pročitao je svoj monolog „Mojemu rodu šokačkomu“. „Od samog početka rada na ovoj knjizi najveći problem mi je predstavljao nedostatak ikakvih pisanih tragova o bilo kojem segmentu života podunavskih Hrvata-Šokaca. Preostalo mi je istraživanje putem razgovora sa živim svjedocima. Poznato je kako takova svjedočenja, poglavito zbog svega što prati dob svjedoka, mogu biti prilično nepouzdana. Zbog toga sam svaku svoju tvrdnju temeljio na najmanje nekoliko svjedočenja, pa ukoliko su se podudarala, to mi je bio pouzdan znak da sam na pravom putu. Ukoliko ne, slijedilo bi traganje za novim kazivačima i tako se vrijeme ovoga posla oteglilo na pet godina. No, sad, kad je sve ovo iza mene, osjećam veliko zadovoljstvo urađenim i zahvalan sam svima, koji su ovu radost podijelili sa mnom“ – kaže Andrašić.

K. P.

Divani iz našeg šora Komunalno i munkaši

Lenijom se digla velika prašina koju je pravio crveni jugo, službeni auto Opštinske uprave, a koji se sa druma uputio ka dida Josinom salašu i žurio da toga dana obađe što više salaša i da svima uruči rešenja iz nadležne inspekcije. Dvoje službenika i vozač išli su od salaša do salaša i nosili važan dokument, na kojeg su vlasnici salaša morali staviti svoj potpis da su ga primili.

Majka Liza i dida Josu su stajali u gonku i gledali oćel se ta kola zaustavit prid njevim salašom i ko su ti ljudi što ih sad traže. Vozač crvenog juga, na kojem je pored ostalog, velikim slovima pisalo: „KOMUNALNA INSPEKCIJA“, zaustavio je prašnjavi auto, a mlada službenica spustila je staklo prozora na suvozačevim vratima jel nije smila otvorit vrata zbog vašaka, koje su se skupile oko auta i latile lajat ko nikad dosad.

„Kad vaške tako laju, mora da je kaka nesrića“, pomislila je majka Liza nepomično stojeći i gledajući iznenadne goste.

- Trebamo Josu Kećenovića!! – proderala se mlada službenica.

Dida i majka su se samo pogledali, a nisu ništa razumili od laveži vašaka pa su krenuli malo bliže autu, da otiraju vaške i da čuju koga ovi ljudi tribaju.

- Jel tu stanuje Josu Kećenović? – ponovila je službenica.

- Tu je, ja sam! – rekao je dida koji je kvakanom tiro vaške dalje od auta da bi službenici mogli izaći napolje.

- Izidite, ne bojte se, ovi vas neće ujist. Oni bi se samo sigrali, a oni što oće ujist, ti su svezani – progovorila je Liza.

- Deda Josu, dobili ste poziv za rezervu! – šaleći se s domaćinom, reče je jedan od službenika, želeći da vidi kako će dida reagovat.

- Dida je bio u „Munkašima“ kad je bio mlad, priko tri godine, i to njemu više ne triba. Nije on više kadar služit – reagovala je majka Liza, znajući da gosti zbijaju šalu s didom.

- Mi smo ovde službeno, i da kažemo zbog čega smo došli – počela je mlada službenica, koja je s obadvi ruke prigrčila fascikle u kojima su bila rešenja koje je tribala ostavit na salašu.

- Ne znam, koliko vam je poznato! – nastavila je – Na nivou opštine izglasano je da se i sa okolnih salaša treba odnositi smeće i razni otpad, i s tim u vezi mi dostavljamo ova rešenja... Ovde vam sve piše. Vi mi samo ovo potpišite, uzmite vaš primerak, a mi moramo dalje, treba sve da stignemo i uručimo danas – vrlo službeno je mlada inspektorka rekla svoje.

Dida Josu je zibunjen, i u čudu uzo te papire i potpiso ih, onako brez očala, a iznenadni gosti su produžili dalje svojim poslom.

Držeći papire u ruci, dida i majka su gledali za autom koji je nastavio put do sledećeg salaša, istim povodom.

- Kako smeće, kaki otpad? – u čudu je Liza pitala Josu koji je samo slegao ramenima, ne znajući o čemu se radi.

- Donesi mi Lizo očale da vidim šta ode piše! – naredio je dida majki, i sio na stolac u gonku gledajući u rešenje koje mu je uručeno.

Majka Liza je, zibunjena iznenadnom posetom nepoznatih ljudi, očla u kuću da potraži očale i dok se vraćala natrag, vaške su ponovo počele lajat, a na malim vratima tarabe od prošća, stajala je prva komšinica, Bara Stipanova.

- Ajde dodji, tribaš nam! – reče Liza.

- Evo idem! Znam i zašto vam tribam – odgovori Bara uzrujanim glasom i nastavi. – Vidim da su i kod vas bili ovi iz varoši. Moj Stipan ji Istiro, nije tio ništa potpisat! Kako smeće, kaki otpad, nismo mi u varoši! – bisnila je Bara.

- Lagano, smiri se Baro – tišio je dida Josu komšinicu.

- Faljen Isus, nisam ni kazla, koliko sam uzrujana da sam i to zaboravila – reče Bara.

- Ajde, sidi! – ponudila je Liza namišćajući stolac. – Vidiš moj Josu je potpiso, a ne zna ni oćem se radi.

- Šta divaniš makar šta, Lizo! – odgovori Josu onako gledajući priko očala. – Potpiso, sad ili posli, isto je. Oni će njevo istirat, kad – tad.

- Moj Stipan je imo čut još prije dvi nedilje u varoši otim što oćedu da naprave. – nastavila je Bara. – Kažu, ićedu s onim velikim kaminom po salaši kupit smeće i otpad jedared nediljno, mislim svake

sride prijapodne. Triba da kupimo smeće u najlonski džak od veštaka i da iznesemo nuz glavni drum, a oni će te odnit digod, na niku deponiju. Kažu, to će se plaćat na kraju miseca i to neće bit zdravo skupo. Pito nji Stipan sad, kaki mi otpad imamo? Kaže ta nafrćkana frajla sa tim papirima: „čāše od jogurta, konzerve od paštete i ribe, kese najlonske, kutije od pomade, boce od šampona, ljuške od jaja, flaše najlonske“... Latila se nabrajat koječega... Ovaj moj nije mogo sve izdurat, pobisnio i reko njim da iđu odakleg su došli... Kake čāše od jogurta, kake kutije od pomade, šta divanite?... Reko njim i to, ako još jedared dođu, pušćate Zelju s lanca, pa kako njim bude. Auuuuhhh, zdravo je bisan, još i sad! Pito ji i to kako će Vranja, bać Šimin, koji stoji čak priko druge lenije i ima priko kilometra do druma, donit smeće. Kažu, moraće nikako. Tila sam njim reć, al opet nisam. Ako štogod ima od otpada da mož položit, mi bacimo u peć. Ako kako živinće crkne, zakopamo u đubar, ako krmača zgazi prase, il' krepa koje, damo vaškama da pojidu. Konzerve ne asniramo... Pa kaki mi otpad imamo... To samo da nam za štogod uzmu novce. Pa el nam nisu dosta uzeli priko poreze i koje čega.

- Baro, ne vridi ti se jidit, opet će bit kako oni kažu. Znaš da i u salašima ima taki koji im drže stranu – prekine je dida Josu.

- Znam, uvik je bilo tako... – reče Bara.

- I šta sad? – upita dida Josu.

- Niste njim tribali potpisat, i gotovo! Stipanu su rekli da će dobit poziv priko suda i da će na kraju morat opet platit, a imaće više troška... I to ćemo vidit!

O iznošnju smeća divanilo se još jedno vrime po salašima a uskoro je počo dolazit kamion i nosit smeće i otpad. Neki su iznosili, a neki su i dalje bili pri svom stavu da nemaju otpad i da ne triba da plaćaju komunalni račun.

Kako je u neku ruku dao pristanak svojim potpisom, dida Josu je počo dobijat račun za odnošenje smeća. Taj račun su zvali „RAČUN ZA KOMUNALNO“ i kad dođe, kažu: „STIGLO KOMUNALNO!“ Jedno vrime nisu ništa iznosili, a kasnije su našli šta će stavit u najlonski džak i odnit sridom nuz glavni drum. Najteže je bilo pr'v put. Kako se krenit, i šta triba bacit. Josu je našo niki stari guma od bicigle, stare poderane opanke i nike konzerve od masne farbe. Liza je potrpala stari pregača, što su izili moljci, još od njene svekrve koja je umrla još prije trideset godina, papuča poderani, dva polupana lončića, nikoliko polupani duncoški boca i nike dičije stare sigračke.

Otkad su komunalci počeli nositi otpad sa salaša, srida je bila poseban dan u nedilji. Stvarala se obaveza kad dođe taj dan, da triba praviti reda po avliji, kući i šupama. Panika je i ako džak nije pun. Kako ga napunit i šta metit u njega ako nema otpada i smeća. Ne vridi po džaka slati, a plaćat ko da si ga napunio, divanilo se.

Majka Liza je jednom pravila veliko spremanje i u gredencu, onom zelenom, što je stojo u čistoj sobi. Bilo je niki stvari za bacit. Čāše nike, polupane ili brez ručke, tanjiri okrniti ili pukniti, i još koje čega. Jedared je iz fioka izvadila niki najlonski bućor u kojem su bili Josini papiri iz „munkaša“. Bilo je to umotano u nike novine, sve stavljeno u najlon i zavezano dunc kanapom. Više puti je to tila uložit u veliku paorsku peć i uvik je ostavljala za drug put. I sad, baš kad nije bilo koje čega za džak, bacila je to, a da nije čovika Josu ni pitala smi li to bacit, ili ne.

Jedno dvi nedilje posli tog, Josi je stiglo pismo od nikog advokata iz varoši koji ima nameru da predstavljajući priživile „munkaše“ i članove porodice umriih, priko Mađarske ambasade kod nas zatraži niku odštetu od Republike Mađarske za godine provedene u „munkašima“. Josu je dobio pismo u kojem ga obavještavaju da u roku od 10 dana advokatu donese svu dokumentaciju koju ima kod sebe u vezi „munkaša“.

Latio se Josu privrćanja papira po gredencu, al nigdi oni od „munkaša“. Zna da je to godinama bilo u gredencu u nikom najlonu, svezano, a sad ga nema. Oma je zvao Lizu da pita šta se desilo s' otim bućorom. Žena se sirota uplašila, jer zna da je pogrišila, al nije tila lagat već je kazla kako je bilo. To je prije dvi nedilje završilo u džaku i očlo na deponiju.

nastavak na str. 21

Stjepan Radić u Somboru i njegovoj okolini

Stjepan Radić (1871.-1928.) potekao je iz siromašne seljačke obitelji u Trebarjevu Desnom kod Siska. Njegovo podrijetlo snažno je utjecalo na njegov kasniji politički rad usmjeren upravo na seljaštvo koje je smatrao nositeljem narodnoga identiteta. Politički je sazrijevao pod utjecajem starijeg mu brata Antuna Radića (1868.-1919.). Njegovi prvi politički istupi bili su vezani uz borbu protiv mađarizacije. Posljedica toga je bila da je često bio isključivan iz obrazovnih institucija. Još tijekom postojanja Austro-Ugarske Monarhije kao urednik lista Dom ostvaruje kontakte s bačkim Hrvatima. Procesom stvaranja južnoslavenske države kontakti su intenzivirani.

Jedan od načina kako su se bački Hrvati upoznavali s idejama hrvatskog seljačkog pokreta bio je služenjem vojnog roka u hrvatskim krajevima gdje su dolazili u doticaj s Radićevim suradnicima i povjerenicima. Kao primjer može poslužiti Antun Matarić, kasniji osnivač i predsjednik kotarske organizacije Radićeve stranke u Somboru. On je u razdoblju 1920. -1921. služio vojni rok u Zagrebu i tamo došao u vezu s rukovodstvom tadašnje Hrvatske Republikanske seljačke stranke (dalje: HRSS). Imao je izravne veze sa Stjepanom Radićem i drugim predstavnicima vodstva stranke. Budući da je učlanio HRSS u Seljačku internacionalu stranka i on osobno su bili izloženi dodatnom progonu pa se tijekom boravka na somborskom području skrivao na nenadićkim salašima. Postoji sačuvan podatak u Hrvatskom dnevniku, br. 1250 od 23. X. 1939., iako štur, da je Radić u tajnosti posjetio Sombor 1924. godine. Kako je Antun Matarić otprije bio poznat vlastima kao Radićev sljedbenik, on i njegov salaš su bili pod prismotrom. Da bi zavarali Radićeve uhode skrivan je i kod obitelji Karas. Organizacije Radićeve stranke u to doba postojale su u gradu Somboru, njegovim salaškim naseljima (Nenadić, Gradina, Bezdanski Salaši, Matarići, Lugumerci) i Bačkom Monošturu koja je bila jedna od najstarijih u Bačkoj uopće i djelovala je u tajnosti od 1921. godine. Predsjednik monoštorske organizacije bio je Marin Kusturin (Kuburin). Vlasti su naročito bile represivne prema monoštorskim seljacima koji su ugostili Radićeve izaslanike u studenom

1924. Čim su predstavnici lokalne vlasti saznale za skup dali su uhititi okupljene seljake. Svi potpisnici liste HRSS-a nasilno su odvođeni na ispitivanja u Apatin pred kotarskog načelnika. Seljacima se prijetilo uništavanjem i zapljenom imovine, te da će vlasti svakom Radićevom pristalici "odsjeći glavu". Kao potvrdu ozbiljnosti svojih prijetnji vlasti su uhitili seljaka Marina Jelića iz Bačkog Monoštora, koji je primio izaslanike stranke u svoju kuću, i nakon mjesec dana zatočeništva u Apatinu protjerale ga zajedno s njegovom obitelji u Mađarsku. U pismu Radiću u središnjici stranke u Zagrebu, Marin Kusturin, predsjednik mjesne organizacije, opisao je postupke žandarmerije prema članstvu stranke. Prema njegovom svjedočenju osim ispitivanja, batiranja, zatvaranja i premetačina žandari su vršili i stalni nadzor nad članovima stranke čime se htjela onemogućiti bilo kakva komunikacija i sastajanje seljaka.

Hrvati u Somboru sa salašima u okolini, u to su vrijeme politički pored Radićeve stranke bili organizirani u Bunjevačko-šokačkoj stranci (dalje: BŠS) ujedno i prvog poslijeratnoj političkoj organizaciji bačkih Hrvata, a dio ih je bio u režimskim strankama. Situacija se dodatno zakomplicirala podjelom BŠS kada je iz dijela članstva formirana Vojvođanska pučka stranka. Na čelu somborske organizacije Vojvođanske pučke stranke nalazio se Antun Bošnjak kojemu je zbog tajno vođenih pregovora s predstavnicima vladajućih radikala o ulasku u prošireni senat grada Sombora izglasovano nepovjerenje. Poslije glasovanja o nepovjerenju, somborski ogranak pučke stranke, predvođen Josipom Palićem, donio je odluku o pomirenju sa središnjicom BŠS, čime je stranka ponovno ojačana. Od tada stranka počinje paralelno s intenzivnim pripremama za sjedinjenje s Radićevom strankom koja je u međuvremenu ušla u vladu jer je prethodno sporazumom s radikalima i dvorom izbacila republikanstvo iz imena i programa stranke. Nakon Radićeva posjeta Subotici u siječnju 1926. već je bilo dogovoreno ujedinjenje HSS i BŠS koje se trebalo javno objaviti na somborskoj skupštini.

Mario Bara

Nastavak u sljedećem broju

- Auuuu!!! Bogara ti onog tvog nesritnog... Tako što god da mi napraviš. Sad kad treba i kad bi mogo dobit novce za oštetu, ja to ne možem prifat advokatu - zagalamio je Joso na uplašenu ženu.

- O Sveti Antune, pomozli! Šta sam to uradila. Koji je đavo dono to „komunalno“ u naše salaše? Da nji nije bilo, nikad to ne bi učinila - kajala se uplašena Liza.

- Pa idi tamo, di to nose i traži, to je cigurno još u tim džaku od veštaka svezano, u čeg sam ga stavila. Ako Bog da, možda i nađeš to što ti treba.

Dida Joso je razmišljao šta da uradi, kako bi došao do potrebne dokumentacije, i poručio je svom unuku iz varoši da dođe s koli na salaš i da ga treba digod nosit', hitno.

Unuk Marko došo je sutra rano zorom, misleći da se didi desilo što god, pa ga treba nosit doktoru. Međutim, kad su silii u auto dida je kazo unuku: „Vozi na gradsku deponiju, i ništa me ne pitaj“.

Unuk se začudio, al kako je dida kazo da ga ništa ne pita, čutio je i vozio na gradsku deponiju. Za to vrime majka Liza je sidila prid svetom

slikom sa Očenašima na rukama i molila Boga da joj čovik uspe. Kad su stigli na odredište, prid gomile i brda smeća, unuk reče:

- Stigli smo, ovo je deponija.

- Sidi ti u kolima i čekaj me - reče dida unuku i uputi se ka gomili di je upravo pristigli kamion istresao svoj tovar.

- Obratio se pratiocu kamiona i kazo mu zbog čeg je došo na deponiju. Ovaj mu je opet kazo da je to sad kasno tražit i da od tog nema ništa. Dida je samo manio rukom, okrenio se i uputio ka autu di ga čeko unuk Marko.

- Tiraj kući, i ne divani nikom di smo bili... Bogara joj onog njenog, nesritnog. A i meni.... Tribalo mi to komunalno... Evo ti sad Joso, od „munkaša“ cigurno ništa - onako više sebi u bradu reče Joso, dok su išli kući nesvršenog posla.

Vinko Janković

BOLESTI USTA I ZUBA (prvi dio)

ŽVALE kao bolest usana veoma su rasprostranjene. Najčešće se javljaju u kutovima usana, a uvijek se manifestiraju blagim peckanjem, lijepljenjem i pojavom bijele guste pljuvačke u kutovima usana. Uzroci nastanka mogu biti razni: povrede usana, povećano lučenje pljuvačke, malokrvnost, nedostatak B vitamina, šećerna bolest, infekcije i dr. Pri jačem otvaranju kutovi usana pucaju i krvare, što je veoma bolno. Liječe se u odnosu na uzrok, izbjegavanjem povrede usana prilikom rada ili jela oštne i tvrde hrane, poboljšanjem prehrane te liječenjem ostalih organskih oboljenja. U ljekarnama se mogu naći razne kreme i masti za lokalno liječenje žvala.

AFTE se u ustima javljaju relativno često. Smatra se da svaki peti čovjek boluje od ove bolesti. To su bolne promjene pravilnoga oblika, žućkaste boje, ograničene crvenim prstenom koje se pojavljuju u nepravilnim vremenskim razmacima. Uzroci nastanka su mnogobrojni: naslijeđe, povrede, hormonski poremećaji, pušenje, bakterije i virusi, nedostatak željeza, pad imuniteta... Ove promjene su veoma neprijatne i bolne pa otežavaju normalno funkcioniranje. Liječenje podrazumijeva uporabu raznih preparata za njegu usne šupljine, poboljšanje prehrane uz vitaminsku nadoknadu, prestanak pušenja ili pak liječenje drugih bolesti organizma.

ZUBNI KARIJES je najčešće oboljenje zuba i jedno je od najraširenijih oboljenja kod čovjeka. Pretjerano korištenje flašica kod djece sa slatkim napitcima, posebno prilikom spavanja, izaziva pojavu karijesa i kod beba mlađih od godinu dana. Karijes se manifestira kvarenjem zuba koje se osjeti kao probadajuća bol pri jelu tople, hladne, kisele i slatke hrane. Karijes se liječi stomatološkom intervencijom, njegovim skidanjem i ukoliko je potrebno plombiranjem zuba kako bi se zatvorila rupa nastala truljenjem dijela zuba. Prehranom se može utjecati na pojavu karijesa. Naime, žele bomboni su najopasniji upravo jer se lijepe za zube zadržavajući bakterije određeno vrijeme i stvarajući im idealnu sredinu za razmnožavanje. Redovita prehrana čvrstim namirnicama razrađuju se mišići čeljusti, pospješujući žvakanje i lučenje pljuvačke. A pljuvačka štiti zube tako što ih čisti i smanjuje kiselost u ustima. Sir također smanjuje kiselost u ustima i neutralizira štetni utjecaj pojedinih

namirnica. Zato je idealan za kraj obroka. Pod uvjetom da nemate povišeni kolesterol.

ZUBI U BROJKAMA:

- Mliječni zubi izbijaju od 4. mjeseca do 3. godine života
- Postoji 20 mliječnih zubi
- U 7. godini života počinju nicati stalni zubi
- Postoji 32 stalna zuba

ORDINACIJSKI BONTON ZA PACIJENTE u nastaucima

U ovom ćemo Vas kratkom odjeljku iz broja u broj savjetovati kako uspostaviti ugodnu i kvalitetnu komunikaciju s liječnikom. Postoje neka nepisana pravila koja se mogu uokviriti u Ordinacijski bonton za pacijente, a ukoliko ih se pridržavate i dobar odnos s liječnikom ne uspije, problem vjerojatno nije u Vama - promijenite liječnika!

1. POKAŽITE INTERES ZA SVOJE ZDRAVLJE - PRIPREMITE SE

Nezainteresiranost za vlastito zdravlje je za liječnika iznimno iritantna i u startu blokira dobru komunikaciju. Stoga Vj:

2. SLOŽITE MEDICINSKU DOKUMENTACIJU I PONESITE JU SA SOBOM!

Pregledavanje medicinske dokumentacije je dugotrajni i mukotrpan posao (osobito ako ona nije organizirana). Ako složite papire, Vaš liječnik će imati više vremena i strpljenja za razgovor...

Kako složiti nalaze?

1. složite ih u grupe po specijalnostima (posebno nalazi srca, posebno pluća,...) - svaku grupu stavite u posebnu fasciklu,
2. potom ih unutar svake grupe složite po datumu, tako da na vrhu budu najnoviji nalazi,
3. laboratorijske nalaze (nalaze krvi i urina) složite posebno, također po vrsti i datumu - tu su uglavnom bitni samo oni najnoviji.

Dr. Marija Mandić, rod. Matarić

Proizvodnja kulena

Lemeški kulen

Sa željom da upoznamo neke proizvode koji bi mogli biti i brand naših krajeva, otišli smo u Svetozar Miletić kod proizvođača „Lemeškoga kulena“, Kristijana Kovača.

Naš domaćin živi u tročlanoj obitelji sa suprugom Katarinom-Kaćom koja je kućanica, i kćerkom Marijom koja ide u peti razred osnovne škole i odlična je učenica. Obitelj Kovač voli kulturu te su sve troje članovi HBKUD „Lemeš“ iz S. Miletića. Kristijan je glavni glumac u uspješnoj predstavi „Stipanova princeza“, Kaća glumi u istoj predstavi i ima čak tri uloge: plesačice, kuharice i šaptačice. Marija ide na folklor i aktivna je u sekcijama.

Kristijan je po struci mesar, a sa suprugom je radio kod mesara Kočiša. Kada je mesnica zatvorena, oboje su ostali bez posla te su se počeli baviti vlastitim poslom.

Kao mesar, Kristijan se zainteresirao za proizvodnju kulena te je shvatio koliko je važno sačuvati kvalitetu proizvoda te da se, ukoliko se sve dobro uradi, može ostvariti pristojna zarada. Ali, put do zarade je dug. Upitao sam domaćina što je potrebno da bi se proizveo dobar kulen? Odgovorio mi je: «Kao prvo - potrebno je dobro i suho meso sa što manje masnoće, zatim paprika, slatka i ljuta. Količina paprike i omjer ljute i slatke je stvar ukusa, a svaki proizvođač ima svoju recepturu koju čuva kao tajnu», istaknuo je Kristijan. Paprika je jako važna, a naš domaćin ima svoju papriku. Zatim dolazi sol i to je sve. Kulen sadrži kvalitetno meso, sol i papriku. Ranije se u njega stavljao i češnjak, papar i još neki sastojci, ali to se više ne radi. Puní se u prirodno crijevo Katica-Katarina, kako ga oni

zovu. Poslije punjenja kulen se udimi, za što je također potrebno umijeće. Prostorija u kojoj se čuva kulen – komara – treba biti tamna, u njoj mora biti određeni postotak vlage ali isto tako i propuha. Beton nije dobar pod, puno je bolja zemlja. Kulen u komari stoji do jeseni, a počne se koristiti kada započne berba kukuruza pa sve do „disnotora“, odnosno svinjokolje. Nekada je bio običaj da se na taj dan za doručak načne kulen.

U Svetozar Miletiću djeluje udruga koja proizvodi „Lemeški kulen“ na tradicionalni način. Naime, dvadesetak proizvođača kulena željelo se registrirati kako bi sačuvali taj proizvod kao «brand proizvod». Kao udruga postoje već pet godina, posjeduju sve potrebne dokumente za posao te slobodno mogu prodavati svoje proizvode. Imaju i svoju „Kulenijadu“ koja se održava posljednjega vikenda u lipnju, a to im je ujedno i glavna prodajna manifestacija. Odlaze, naravno, i na ostale manifestacije toga tipa gdje također prodaju svoje proizvode. Kažu kako u proizvodnji kulena ima zarade, ali svaki dinar treba usporediti s kvalitetom i trgovačkom sposobnosti. Cijena „Lemeškoga kulena“ je 1600 dinara i tolika je već tri godine. Naš domaćin proizveo je 200 kilograma kvalitetnoga kulena, u što sam se i sam mogao uvjeriti. Kristijan planira povećati proizvodnju koliko mu to prilike dopuste te stvoriti uvjete za dobro čuvanje u „komari“, i potražiti nove kupce za svoje proizvode.

Budućim proizvođačima koji žele raditi kulen, Kovač poručuje da paze na odabir mesa, na papriku te na način dimljenja i čuvanja, jer kaže: „Kulen je kao žena. Stalno ga moraš paziti i maziti“. Kupcima pak poručuje: „Svatko ima svoj ukus, a Vi probajte naš 'Lemeški kulen' i postanite naše mušterije.“

Alojzije Firanj

Bećarci

*Nema bolje rakije, ni jače,
od te monoštorske dudovače.
Oj Šokice ko ti ljubi lice,
ko ga ljubi taj se i zaljubi.
Najlipše je lice u Šokice,
a u Šokca najbolja je bronca.
Najlipša je ta nošnja šokačka,
taku nema ni cila Nemačka.
Najlipša je ta nošnja šokačka
taku nema Srem, Banat ni Bačka.
Alaj pivu Maša i Šokice,
to su naše najlipše kraljice.
Kad zapiva Šokac i Šokica,
marke vadu Švaba i Švabica.*

Antun Kovač

Znate li?

- Galeb može piti morsk vodu jer ima posebne žlijezde koje filtriraju sol.
- Mladunče žirafe visoko je dva metra kada se rodi.
- Dvadeset posto rastava u svijetu uzrokovano je virtualnom prijevarom, odnosno chatanjem jednoga od partnera na Internetu.
- Ljudsko oko može razlikovati čak 500 nijansa sive boje.
- Pakiranje od kile šećera sadrži više od pet milijuna zrnaca.
- Od ukupne količine kisika koju čovjek udahne, 20% odlazi u mozak.
- Svakoga dana zbog sunčevih zraka ispari oko trilijun tona vode.
- Borovnica sadrži više antioksidanata od bilo kojeg drugog voća ili povrća.
- Kada bi bez prestanka vukli crtu jednom grafitnom olovkom, ona bi bila dugačka oko 58 km.
- Prosječni čovjek u organizam unese oko 400 čaša mlijeka godišnje.

Antun Kovač

DUJIZMI

Dok budem stvarao, neću ništa raditi.
Nama se uvijek osmjehuje sreća – tuđa.
I slijepac vidi kamo vodi ova politika.
Samo ljudi u podzemlju ne rade površno.
Promatrače treba slati na promatranje.
Da nema smrti, život bi bio uzaludan.
Što će nam vremenska prognoza ako znamo tko vedri i oblači.
Nije pošteno, ali je ljudski.
Dobro smo se učvrstili. Idemo dalje!
Samoizdane knjige su džepne knjige. Plaćaju ih iz svoga džepa.

„Zdrav duh u zdravom tijelu“

Sportska sekcija Društva u proteklom razdoblju bila je iznimno aktivna na svim poljima, posebno stolnotenisači i šahisti.

Stolnoteniski odjel

Tijekom prosinca 2010. godine, održan je novogodišnji turnir Društva u muškoj i ženskoj kategoriji.

U ženskoj kategoriji nastupalo je 10 natjecateljica, a u muškoj 19 natjecatelja. Plasman je sljedeći:

ŽENE

1. Amalija Periškić
2. Spasojka Vraneš
3. Branislava Krstić

MUŠKARCI

1. Davor Vuković
2. Viktor Oršovai
3. Ivan Genić

Pobjednicima je uručen pehar i pohvalnica, a pohvalnice su dodijeljene i za drugo i treće mjesto.

Za uspješnu organizaciju i vođenje turnira, najveće zasluge pripadaju Franji Đurkoviću. U siječnju ove godine otpočeo je drugi dio Općinske lige stolnotenisača, u kojoj nastupaju dvije naše ekipe i to:

V. NAZOR I.

1. Viktor Oršovai
2. Milteković
3. Nikolić
4. Pavle Matarić

V. NAZOR II.

1. Davor Vuković
2. Tomislav Vuković
3. Ivan Genić
4. Saša Vuković
5. Pavle Parčetić

Dosadašnji nastupi naših ekipa opravdavaju sudjelovanje u ligi, a što se tiče rezultata oni će doći vremenom i radom. Problem ekipa je neodgovornost pojedinaca koji ne dolaze na treninge i natjecanja, a na njih se računa, te na taj način ekipe gube bodove i od objektivno slabijih protivnika.

Naš Dom i stolnoteniska sekcija bili su 9. veljače domaćini stolnoteniskoj sekciji mađarske Građanske kasine. Igralo je po 6 igrača sa svake strane. Za našu ekipu nastupali su: Pavle Parčetić, Davor Vuković, Ivan Genić, Saša Vuković, Dejan Miltenović, Toma Vuković i Slobodan Hofman. Rezultat nije bio prioritet ni jednoj strani, a ipak ćemo ga objaviti: V. Nazor-Kasina 4:6. Igralo se na tri stola u Velikoj dvorani Društva. Nakon toga uslijedilo je skromno druženje.

U čast i spomen na prvog pročelnika stolnoteniske sekcije, Stipana Bakića, od ove godine u ožujku će se organizirati Memorijalni turnir Stipan Bakić. Turnir je otvorenoga tipa, prijave se vrše u Uredu Društva ili kod Viktora Oršovaija ili Pavla Matarića.

Šahovski odjel

Za članove Društva i pripadajućih sekcija, po prvi puta organiziran je Božićni turnir. Prvo mjesto bez izgubljene partije osvojio je Zoran Čota, a drugo mjesto pripalo je Šimi Raiču. Pobjednik je dobio pehar i pohvalnicu, a drugoplasirani pohvalnicu. Za zalaganje oko organizacije turnira i cjelokupni doprinos šahu u Društvu, pohvaljen je Josip Laslo Lamza. Tijekom veljače vršit će se pripreme za organizaciju i održavanje Memorijalnog turnira «Mr. Franjo Matarić». Ovaj turnir

je nekada bio vrhunski događaj s najviše sudionika. Kako bismo vratili nekadašnji broj sudionika, molimo sve zainteresirane šahiste da se prijave za sudjelovanje na turniru. Koliko ćemo u tomu uspjeti pisat ćemo u sljedećem broju. Sa susjednim mjestima dogovaramo gostovanje naših šahista kao i prihvaćanje domaćinstva drugim ljubiteljima ove drevne vještine.

Nogometni odjel

Do sada nije urađeno ništa osim evidentiranja zainteresiranih članova za ovaj sport. Prijave se još uvijek primaju. Ukoliko bude dovoljno zainteresiranih za ovaj sport, problem prostora može se prevladati organiziranjem utakmica po salašima, sportskim terenima u gradu kao i odlaskom u Suboticu gdje je ovaj sport vrlo razvijen.

UTRKA LAĐA NA NERETVI

Sportska sekcija društva će po prvi puta sudjelovati na kulturno-sportskoj manifestaciji „Utrka lađa na Neretvi“ koja se održava po 14. put, od Metkovića do Ploča u dužini od 22.5 km, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske.

U ovoj bi ekspediciji iz svih sekcija sudjelovalo 20 članova Društva koji su spremni na iznimne napore, kako na pripremama tako i na samom natjecanju, jer veslati 22.5 km u konkurenciji 33 ekipe „nije šala“.

Kao pročelnik ove sekcije smatram da projekt predstavlja „krunu“ jednogodišnjega rada sekcije, a naše sudjelovanje na tako velikoj i značajnoj manifestaciji doprinosi širenju imena i ugleda našega Društva. Što se tiče financiranja projekta, nadam se da će cijeli iznos biti pokriven od strane darovatelja, a i od samih sudionika maratona, tako da Društvo ne bi imalo materijalnih troškova za ovu avanturu.

Zahvalio bih rukovodstvu Društva što je prepoznalo značaj i širinu ovoga projekta i jednoglasno dalo potporu za ostvarenje višegodišnje želje za sudjelovanjem na „Maratonu Lađa Neretva 2011.“ Predstavljanje ekspedicije bit će na Dužionicu 2011. godine.

ZANIMLJIVOSTI SPORTA

- Naziv «ping-pong» je nastao po imitaciji zvuka koji proizvodi loptica pri udaru o stol i odbijanjem od gume reketa.
- Iako su Kinezi doista nenadmašni u ovom sportu, korijeni ping-ponga ipak vode do viktorske Engleske.
- Nijedan drugi sport ne traži brže reakcije i složenije mišićne pokrete od stolnog tenisa.
- Prvo svjetsko prvenstvo u stolnom tenisu održano je 1926. godine u Londonu.
- Stolni je tenis predstavljen kao olimpijski šport na Olimpijskim igrama 1988. godine.
- Svjetska stolnoteniska federacija (ITTF) 2000. godine donosi neka nova pravila ove igre samo kako bi stolni tenis napravili prihvatljivijim televizijskoj publici.
- Dvorana SPENS napravljena za potrebe prvenstva Europe u stolnom tenisu.

ČLAN IO ZADUŽEN ZA SPORT
Pavle Matarić

Za šaku \$ (dolara)

Nekate nipošto dić ' ruku na dicu,
jel bi Vam se mogla osušiti ruka;
nekate da jim opcužete mamicu -
nekate je tentat da ne pukne bruka.

Nekate nikako dicu da tučete,
ni slučajno da ju pljenete po licu,
nekate ni da ju za uše vučete,
jel će Vam uzeti Ustanova dicu.

Već dvi iljade godina je batina
izašla iz raja i sad je nestala,
zato su dica bila zdrava i fina,
a sad su fizički i mentalno propala.

»Ako voljiš svoje dite, ne štedi prut,
ako ga mrziš, mazi ga « - daj mu slobodu,
rekli su stari Kinezi već više put,
a mi sad izmišljamo vruću vodu.

Ne gledte na svoju dicu ko na zlato,
već se trudite da to postanu, svim snagama,
dica su ogledalo roditelja i zato
voljite ju srcem a vaspitavajte rukama.

Znam da će te puno branit svog jedinca
i reći da ima zdravo dobru dušu,
pa ipak mlogi kažu:«Ta naša dica
ništa ne slušu, sam se tuču i pušu!»

Glavno su jim društvo sega - mega i mobilni,
isprid ekrana provedu skoro cili dan,
filmovi su jim agresivni i morbidni,
u ušima zvučnik, u ustima duvan.

Da nije možda politika u pitanju?,
da mladi ne razmišljaju o problemima,
da se ne škuluju i budu u tom stanju
da se što lakše manipuliše sa njima.

Šta u životu čeka tu dicu mladu,
brez posla i budućnosti i brez para,
ako se baš i zaposlu ondak radu
crnački, ko čele, za šaku dolara.

Kaže se da na mladima svit ostaje,
al' mi sičemo granu na kojoj sidimo;
konjanici prolazu a kera laje,
pa Apokalipsu već skoro vidimo.

Antun Kovač

Beretić Tereza
rođena Firanj - 1924.
Beretić Ivan - Janika
rođen 1916.
Vjenčani u Somboru 1952.

Mrvičin Marica - Burgina
rođena Šimunov - 01. lipnja 1927.
Mrvičin Stipan - Trakserov
rođen 23. srpnja 1927
Vjenčani u Bačkom Monoštoru 1947.

Sportaši

Drama

Drama - mladi

Kolo igra, tamburica svira

Vinkovačke jeseni